

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д.п.н. Дора Левтерова – Гаджалова,
ПУ „Паисий Хилендарски“**

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент“
на Софийски университет „Св. Климент Охридски“
по област на висше образование 1. Педагогически науки,
професионално направление 1.2. Педагогика
(Специална педагогика - логопедия).

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 50 от 15.06.2018 г., като кандидат участва гл. ас. д-р Катерина Атанасова Щерева от СУ „Св. Климент Охридски“.

1. Общо представяне на процедурата и кандидата.

В обявения конкурс, кандидатът д-р Щерева участва с 2 монографии, 2 студии в реферирани списания, 43 статии от които 8 в съавторство и 6 на чужд език, 3 статии с научно-приложен характер, 1 авторско поддържане на специализиран сайт и 2 авторски софтуерни продукта. Отбелязани са 51 цитирания на 10 авторски труда, като най-често най-висока цитируемост /17/ има монографичния труд за фонологичното осъзнаване на децата. Три от цитиранията са видни в Google наука.

Д-р Щерева е завършила Магистърска програма по Логопедия в Софийски университет през 1993 г. От 2011 г. е доктор по специална педагогика /логопедия/, а от 2012 г. е главен асистент в катедра по Специална педагогика и логопедия в СУ „Св. Климент Охридски“. Работила е като учител - логопед, като редактор – консултант в „Медиаметрия“, като директор на детски център и като директор на Логопедичен център. От 1993 г. до сега повишава постоянно професионалната си компетентност с участие в квалификационни курсове в областта на логопедията и терапевтичните практики с насоченост към дискалкулия, заекване, биофийдбек, сензорна обработка и Brain Gym, сензорна дезинтеграция, приложен поведенчески анализ при лица с аутизъм, невербална комуникация, кохлеарно имплантирани деца и практики, основани на доказателства.

Кандидатът, д-р Катерина Щерева владее руски и английски език.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата.

В работата си като главен асистент, води учебни курсове с лекции в университета по „Гласови нарушения“, „Комуникативни нарушения при гласови разстройства“ и „Логопедични практики, базирани на доказателства за ефективност“ и семинарни упражнения по „Артикулационни нарушения“, „Въвеждане в специалността“, „Комуникативни нарушения при психични заболявания“, „Основи на речевата патология и терапия“, „Езикови нарушения на развитието“, „Основи на логопедията“. в бакалавърска степен по Логопедия. В магистърска програма по Комуникативни нарушения на развитието извежда лекционен курс по „Фонологично осъзнаване и превенция на нарушения на ученето“. Извежда семинарни упражнения на чужд език /английски език/ в учебна програма в Специална педагогика на английски език. Разработва и базира лекции и упражнения по учебната дисциплина „Основи на логопедията“ за специалност „Специална педагогика“ в онлайн платформата MOODLE. Участва активно в организацията и ръководството на преддипломната практика към бакалавърска и магистърска програма Логопедия, редовно и задочно обучение. Включва се като рецензент на дипломни работки за завършване на магистърска степен по специалност „Комуникативни нарушения на развитието“ и „Специална педагогика на английски език“. Реализирала е научно ръководство на дипломанти в магистърската програма „Комуникативни нарушения на развитието“.

Тясна специализираност извежда в преподаването на учебните дисциплини: „Основи на речевата патология и терапия“, „Артикулационни нарушения“, „Комуникативни нарушения при структурни увреди“, „Комуникативни нарушения при психични заболявания“, „Езикови нарушения на развитието“.

Кандидатката членува в престижни научни и професионални организации: Световната асоциация по логопедия и фониатрия (IALP- International Association of Logopedics and Phoniatrics), Националното сдружение на логопедите в България (НСЛБ), Управителния съвет на фондация „Палитра“.

Участва в 7 проекта - национални и международни. Включва се в национални обучителни програми за квалификация на педагогическите кадри. С доклади, презентации и постери взема участие в 29 международни и национални конференции, както и в 5 конгреса.

Базисните ѝ научни интереси са в областта на фонологичното осъзнаване на децата - при типично и при атипично развитие, индикатори и предиктори за фонологичното осъзнаване, ролята на логопедичните интервенции за развитие на фонологичното осъзнаване, феноменологията на четеното, декодиране и раз-

биране при четене, връзката между фундаменталната способност за слухово преработване, езика и четенето, превенция на нарушенията на четене и други.

Проблематиката за фонологичното осъзнаване на децата е отразена в две монографии и 8 статии. Интересът на Щерева е устойчив в тази посока и с особена значимост за развитие на логопедичните знания, тъй като презентира и апробира редица идеи по отношение на универсалните и езиково специфичните тенденции в развитието на фонологичното осъзнаване. Автор е на Картинен тест за фонологично осъзнаване (КТФО) за деца от 4 до 7 години.

Друга обособена област на научни интереси и експериментални предизвикателства на д-р Щерева е свързана с бързото серийно назоваване в логопедията и медицината. Във визираното научно пространство, д-р Щерева разработва и прилага с убедителни приноси аспекти Тестът за бързо автоматично назоваване, който позволява верифицирането и инструментализирането на понятието „скорост на назоваване“. Кандидатката експериментално манифестира, че този тест е един бърз и лесен инструмент за отделяне на децата с риск от дислексия. Представените материали доказват, че фонологичното осъзнаване и бързото назоваване са ясно очертани компоненти на металингвистичното осъзнаване и те от своя страна са предиктори за по-късно развиващия се процес на усвояване на четенето.

Трета област на научни търсения се откроява в полето на изследване на декодирането и разбирането при четене в норма и при нарушения.

Специфичен интерес проявява д-р Щерева към връзката между фундаменталната способност за слухово преработване, езика и четенето. Тези й търсения са отразени в четири статии, представени на престижни научни форуми и в една глава от монографията „Четеното и свързаните фактори“.

Иновативна визия имат изследванията посветени на влиянието на зрителния шум върху четенето при някои нарушенията на развитието, с посочени резултати в четири статии. Щерева в екипна научна дейност изследва и обобщава, че способността за четене е дискредитирана по различен начин съобразно сензорни шумове при разстройства от аутистичния спектър и при дислексия на развитието. Д-р Щерева установява, че:

- семантичният компонент влияе силно положително на четивните умения на лицата с дислексия, докато при лицата с разстройства от аутистичния спектър, семантичният компонент не е фактор за скоростта и точността им на четене при наличието на позиционен шум.

- добавянето на зрителен шум удължава времето на четене при всички участници в изследването, но най-драстично при лицата с разстройства от ау-

тистичния спектър, като най-силният ефект на перцептивния шум върху скоростта на четене при децата с разстройства от аутистичния спектър вероятно е следствие от необичайно високи колебания в невроналната активност при това нарушение на развитието.

Дейността на д-р Щерева се характеризира с успешни опити да изведе синергия на науката и практиката чрез преработване и извеждане на приложен характер на научна информация в два сайта с терапевтични занимания и игри. Създава образователния софтуерен <http://www.elasnas.bg/> през 2012 г. като продукт за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности по български език и математика от 7 до 14 годишна възраст, както и образователните игри в <http://uchabulgarski.bg/> през 2014 г.

Актуалните и перспективните научни прозрения и изследвания на д-р Щерева са насочени към мащабни крослингвистични изследвания при деца и възрастни в две направления:

- установяване на междуполовите и възрастовите различия при отделните компоненти на теста PreLec, надеждността на адаптираната за българската популация версия от испански език и корелациите между отделните му съставни субтестове. Индексите на надеждност на теста са много добри и за българската популация като са налице и експериментално доказани резултати за статистически висока зависимост между компонентите на теста. Резултати са публикувани в една самостоятелна статия и в една в съавторство, като Щерева е втори автор.

- проучване на емоционалната интелигентност чрез музиката при деца и студенти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от д-р Катерина Щерева **отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Кандидатът в конкурса **е** представил **достатъчен** брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В работите на кандидата има оригинални научни и приложни приноси, които са получили международно признание като представителна част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Теоретичните му разработки имат практическа приложимост, като част от тях

са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на д-р Катерина Щерева **е несъмнена**.

Постигнатите от *д-р Катерина Щерева* резултати в учебната и научно-изследователската дейност, **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Факултета по науки за образованието и изкуства във връзка с приложението на ЗРАСРБ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, намирам за основателно да дам своята **положителна** оценка и **да** препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Факултета по науки за образованието и изкуства за избор на д-р Катерина Щерева на академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика - логопедия).

10.12.2018 г.

Изготвил становището:
(проф. д.п.н. Дора Левтерова - Гаджалова)